

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่ง
การเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี
A model for linear structural equation relationship of factors
affecting becoming learning organizations of schools under
chantraburi primary educational service area offices

สุธรรม รัตน์ชัย¹

สุนทร โคตรบรรเทา²

ปราณีพัน จารุวัฒนพันธ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านกลุ่ม และด้านองค์กร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ในปัจจัยหลัก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านองค์กร ด้านการบริหารความรู้ และด้านบุคลากร และ 3) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้าง เชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 310 คน จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน 38 คน และครูผู้สอน 272 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

ผลการวิจัยสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ระดับปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ใน ระดับมาก

---

¹ ดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

3. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามเกณฑ์ค่า Chi-square=109.63, df=92, P=.10, RMSEA=.03, GFI=.96, AGFI=.93 และค่า CFI=1.00 ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ประกอบด้วยปัจจัยด้านการบริหารมีค่า .84 ปัจจัยด้านบุคลากรมีค่า .77 ปัจจัยด้านการบริหารความรู้ มีค่า.20 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยด้านองค์กร มีค่า .02 ปัจจัยทั้งหมดมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน มีค่า .92 และ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเป็นองค์กรแห่งการของโรงเรียน มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ด้านบุคลากรมีค่า .77 และปัจจัยด้านการบริหาร มีค่า .14 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิทางอ้อมต่อการเป็นองค์กรแห่งการของโรงเรียน มี 1 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการบริหารมีค่า .70 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลรวม มีค่าเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหาร มีค่า.84 ด้านบุคลากร มีค่า .77 ด้านการบริหารความรู้มีค่า .20 และด้านองค์กร มีค่า .02

คำสำคัญ : รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น, องค์กรแห่งการเรียนรู้, ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้, โรงเรียนประถมศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the level of becoming the learning organizations of schools of schools under Chanthaburi Primary Educational Service Area Offices in 3 aspects, namely personnel, group and organization, 2) to study the factors affecting becoming the learning organizations of schools under Chanthaburi Primary Educational Service Area Offices in 4 main factors, namely administration, organization, knowledge management and personnel, and 3) to verify the goodness of fit of the model for linear structural equation relationship of the factors affecting becoming learning organizations of schools, constructed by the researcher and the empirical data. The samples were 310 school personnel under Chanthaburi Primary Educational Service Area Offices, comprising 38 school directors and 272 teachers, derived through the multi-stage random sampling technique. The instrument used was the 5-rating scale questionnaire, constructed by the researcher with the reliability of .98.

The research findings were summarized as follows :

1. The level of becoming the learning organizations of schools as a whole and in each aspect was at the high level.
2. The level of administration factors affecting becoming the learning organizations of schools as a whole and in each aspect was at the high level.
3. The model for linear structural equation relationship of the factors affecting becoming the learning organizations of schools, constructed by the researcher, had the goodness of fit to the empirical data as of the criteria : Chi-square=109.63, df=91, p=.92, RMSEA= .03, GFI=.96, AGFI=.93, and CFI=1.00. It was also found that the factors affecting the learning organizations in schools included increasing the administration factors with the total value of .84, the personnel factors with the total value of .77 and the knowledge management with total value of .20 with statistical significance at .01 level, and the organizational factors with the total value of .02 ; all of these factors as a whole had affected on learning organization in schools with the value of .92. The two factors directly affected the learning organization in schools were the personnel factors with the value of .77, and the administration factors with the value of .14 ; whereas, only factor indirectly affected was the administration factors with the value of .70. The total factors were the administration factors with the value of .84, the personnel factors with the value of .77, the knowledge management factors with the value of .20, and the organizational factors with the value of .02.

Keywords : A model for linear structural equation relationship, learning organizations, factors affecting becoming the learning organizations, primary schools, Chanthaburi Primary Educational Service Area Offices.

บทนำ

ในปัจจุบัน พบว่าโรงเรียนมีปัญหาการบริหารหลายประการ นักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก นักเรียนไม่รักการอ่าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ ครูเน้นทำผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ การกระจายอำนาจการบริหารที่กระจายไม่เต็มที่ ความสับสนในการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ ที่แยกเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีการเพิ่ม-ลด จำนวนสำนักงานเขตพื้นที่ เป็นต้น ทำให้

กระทรวงศึกษาธิการต้องประกาศใช้นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552-2561) ซึ่งเน้นวิสัยทัศน์ “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” ซึ่งมีกรอบแนวทางปฏิรูปการศึกษา 4 ใหม่ คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ (สุทธศรี วงษ์สมาน. 2553 : 25- 27)

ซึ่งในด้านการบริหารจัดการใหม่นี้ มีความสำคัญต่อโรงเรียนและช่วยส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการบริหารปัจจัยภายในโรงเรียนให้เป็นระบบ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยในเรื่องนี้เพื่อพัฒนาส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนได้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อันจะส่งผลให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

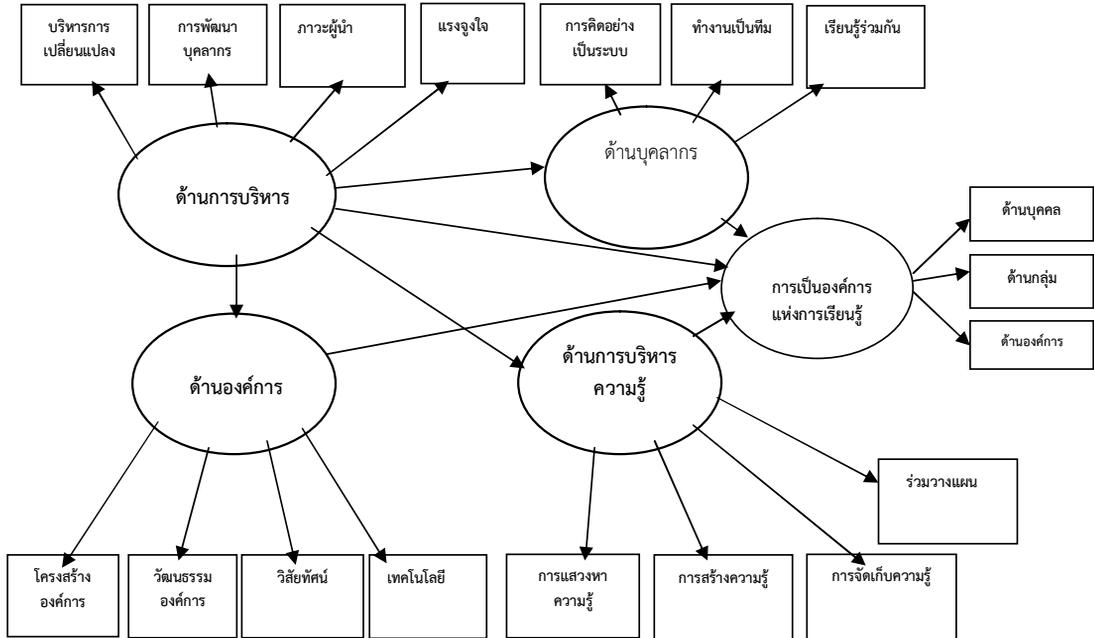
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรีใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านกลุ่ม และด้านองค์กร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ในปัจจัยหลัก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านองค์กร ด้านการบริหารความรู้ และด้านบุคลากร
3. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมุติฐานการวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2,182 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 195 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,987 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ใช้ในการวิจัยได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ปีการศึกษา 2555 จำนวน 310 คน ซึ่งได้มาตามเกณฑ์ของ แฮร์และคณะ (Hair, et al. 2010 : 662 ; อ่างถึงโน สุวิมล ตีรกานันท์. 2553 : 234) ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi-Stage Random Sampling)

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบการวัดตัวแปร
2. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์การวัดตามนิยามศัพท์เฉพาะ
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษา เนื้อหา และวัตถุประสงค์ของการวัด
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้สมบูรณ์
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข สมบูรณ์แล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งต้องมีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบพบว่า มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.60 – 1.00
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน(ผู้อำนวยการโรงเรียน 15 คน และครูผู้สอน 15 คน) เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .98

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และความโด่ง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 เกี่ยวกับระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และความโด่ง ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์หาค่าประกอบ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5. การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นของปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติอ้างอิง ได้แก่ ค่าไคสแควร์ ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องที่ปรับแก้ (AGFI) ค่าที่บ่งบอกความไม่สอดคล้องของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น (RMSEA) เพื่อตรวจสอบว่ารูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

ผลการวิจัย

1. ระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี ตามความเห็นของบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ต่อระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ใน 3 ด้าน คือ ด้านบุคคล ด้านกลุ่ม และด้านองค์การ สรุปผลได้ว่าโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี มีระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนด้านบุคคล มีค่าเฉลี่ย 4.08 ระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 3.83 และระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านองค์การมีค่าเฉลี่ย 4.11

2. ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ตามความเห็นของบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่าปัจจัยทุกปัจจัยที่ศึกษามีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยพบว่าทุกปัจจัยมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหาร ด้านองค์การ ด้านการบริหารความรู้ และด้านบุคลากร และปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยสามารถอธิบายการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนได้เท่ากับ .92 ประกอบด้วยปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน มีค่าเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารมีค่า .84 รองลงมาคือปัจจัยด้านบุคลากรมีค่า .77 ปัจจัยด้านการบริหารความรู้มีค่า.20 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยด้านองค์การมีค่า .02 นอกจากนี้ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน มี 2 ปัจจัย ได้แก่ปัจจัยด้านบุคลากร มีค่า .77 และปัจจัยด้านการบริหาร มีค่า .14 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน มี 1 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหาร มีค่า .70

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบจากการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ทั้ง 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จะเป็นเพราะในช่วงที่ผ่านกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มินโยบายให้โรงเรียนทุกระดับ ร่วมจัดการศึกษา ซึ่งมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม โดยการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจัดกิจกรรมที่ มุ่งเน้นการเรียนรู้ เร่งรัดพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนทุกระดับ มีการศึกษาพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีองค์ความรู้และทักษะการจัดกิจกรรมที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อเพื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนศึกษาพัฒนาเข้าสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ จึงส่งผลให้ระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสมคิด สร้อยน้ำ (2547 : 145) ที่ศึกษาการพัฒนา ตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศศกร ไชยคำหาญ (2550 : 215) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนชั้นพื้นฐาน พบว่าระดับของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนชั้นพื้นฐานโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้

น่าจะเป็นเพราะผู้อำนวยการโรงเรียน มีการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณและความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากขึ้นดังนั้นก็ส่งผลให้ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวพักตร์ เวศม์วิบูลย์ (2551 : 195) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม พบว่าระดับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.73)

3. ผลการวิเคราะห์เส้นทางของปัจจัย ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยหลักทั้ง 4 ปัจจัยมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน มีดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านการบริหาร ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยการบริหารมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าการดำเนินงานของโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาหรือไม่นั้น การบริหารโรงเรียนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ดังนั้นในการบริหารจำเป็นจะต้องบูรณาการทุกอย่างเข้าด้วยกัน ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร รวมถึงการใช้ทักษะทางการบริหาร เทคนิควิธีการในการบริหารหลายอย่างเพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ผู้เรียนมากที่สุด (สมศักดิ์ คงเที่ยง. 2542 : 1) ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูเกียรติ บุญเกษมพันธ์ (2550 : 101) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าปัจจัยด้านการบริหารส่งผลทางอ้อมต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.51 โดยส่งอิทธิพลผ่านปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านการบริหาร ความรู้ และปัจจัยด้านการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของประยูร อัมสวาสดี (2552 : 119) ที่ศึกษาเรื่องลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่าปัจจัยด้านการบริหารโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากกับลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยบูรพา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ปัจจัยด้านองค์กร ผลการวิจัยพบว่ามีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี อยู่ในระดับมาก ซึ่งการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น จะต้องมิวิสัยทัศน์ ซึ่งวิสัยทัศน์เป็นสิ่งที่องค์กรมุ่งหวังที่จะดำเนินการให้บรรลุสิ่งที่ต้องการนั้น เป็นสิ่งที่ผู้บริหารและบุคลากรมุ่งที่จะไปถึงจุดนั้น และต้องมีกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อใช้เป็นเครื่องชี้นำทางหรือวิธีการที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีวัฒนธรรมองค์กรหรือค่านิยมร่วมที่ยอมรับในกลุ่ม มีการปฏิบัติสืบทอดกันมา ตลอดจนองค์กรต้องมีโครงสร้างองค์กร ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กรเป็นสำคัญ

(ชูเกียรติ บุญเกษม. 2550 : 107-109) ดังนั้นจึงส่งผลให้ปัจจัยด้านองค์การ ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของชูเกียรติ บุญเกษม (2550 : 101) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าปัจจัยด้านองค์การส่งผลทางรวมต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมเท่ากับ 0.41 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมนึก ศรีปริวาทิน (2552 : 154) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของฝ่ายครุภัณฑ์ การบินไทย จำกัด(มหาชน) พบว่าปัจจัยองค์การมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และพบว่าปัจจัยองค์การมีอิทธิพลรวมต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของฝ่ายครุภัณฑ์การบินไทย

3.3 ปัจจัยด้านการบริหารความรู้ ผลการวิจัยพบว่ามีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของความสามารถ ส่วนบุคคล การมีความรู้เป็นขอบเขตข้อมูลเนื้อหาของแต่ละบุคคล และมีการนำความรู้มาใช้ร่วมกันในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของจำเริญ จิตรหลัง และชุมศักดิ์ อินทร์รักษา (2552 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยการจัดการความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของประยูร อัมสวาสดี (2552 : 124) ที่ศึกษาเรื่องลักษณะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่าปัจจัยด้านการบริหารความรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากกับลักษณะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยบูรพา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3.4 ปัจจัยด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่ามีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของเซนจ์ (1990 : 141) ที่กล่าวว่าองค์การมีการเรียนรู้ผ่านบุคคลที่เรียนรู้ การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลไม่ได้ยืนยันว่าเกิดการเรียนรู้ในองค์การนั้น แต่หากไม่มีบุคคลเรียนรู้ องค์การแห่งการเรียนรู้ก็ไม่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้จึงมีความสำคัญต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสำโรจน์ แก้วอรุณ (2552 : 114 - 118) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าการเป็นบุคลากรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรให้ความสำคัญกับการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างจริงจัง โดยให้ความสำคัญของงานในระดับต้น ๆ ของโรงเรียน

1.2 ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในของโรงเรียนให้มีความเหมาะสมกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในทุกด้าน

1.3 ควรมีการบูรณาการความรู้ขององค์การแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ความรู้และสร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ให้แก่บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนของโรงเรียน

1.4 ควรมีการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังในการปฏิบัติการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

1.5 ควรสนับสนุน ส่งเสริมด้วยวิธีการที่หลากหลายในเสริมสร้างบุคลากรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำผลการวิจัยในครั้งนี้นำไปดำเนินการวิจัยต่อในเชิงปฏิบัติการว่าผลที่ได้สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้อย่างไรหรือไม่

2.2 ควรมีการศึกษากับโรงเรียนในระดับหรือประเภทอื่น เช่น มัธยมศึกษา อุดมศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน

2.3 ควรมีการศึกษาระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพว่ามีความสอดคล้องกับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณหรือไม่

2.4 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการบริหารโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

จำเริญ จิตรหลัง และชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. “รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดภาคใต้” วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 15(3) : พฤษภาคม – มิถุนายน ; 379-394, 2552.

- ชูเกียรติ บุญเกษมพันธ์. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็น
องค์การแห่งการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ศึกษ.ด.
การบริหารการศึกษา พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550.
- ชัยยศ ชวระหนอง. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างทางการศึกษาโดยใช้โปรแกรม
AMOS 16.0. ปรานี : หจก.กิจเกษมการพิมพ์, 2552.
- ประยูร อิ่มสวาสดี. ลักษณะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยบูรพา.
วิทยานิพนธ์ ปร.ด. การบริหารการศึกษา ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2552.
- ศศกร ไชยคำนาม. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. การบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2550.
- สาโรจน์ แก้วอรุณ. “รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นองค์การ
แห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย. 10(3) : 109-123, 2552.
- สมคิด สร้อยน้ำ. การพัฒนาตัวแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. การบริหารการศึกษา ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.
- สมนึก ศรีปริวาทีน. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของฝ่ายครุภัณฑ์
บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ ปร.ด. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552.
- สุทธศรี วงษ์สมาน. การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)
เอกสารประกอบคำบรรยาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2553.
- สุพัตร์ เวศม์วิบูลย์. การพัฒนารูปแบบการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของวิทยาลัยพยาบาล
สังกัดกระทรวงกลาโหม. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. การบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยสยาม, 2550.
- สุวิมล ตีรگانันท์. การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2553.
- สุทธศรี วงษ์สมาน. การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) เอกสาร
ประกอบคำบรรยาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2553.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2542.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : หจก.พริกหวานกราฟฟิค, 2547.

อำนาจ เถาตระกูล. การพัฒนารูปแบบการบริหารความรู้ในสถาบันการอาชีวศึกษาไทย.
วิทยานิพนธ์ ปร.ด. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสยาม, 2550.

Senge, P.M. The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization. New York : Doubleday, 1990.

Marquardt, M. J. Building the Learning Organization. New York : McGraw-Hill, 1996.

—————. Building the Learning Organization: Mastering the 5 Elements for Corporate Learning. 2nd ed. Palo Alto, Devies – Black Publishing, 2002.

การพัฒนามาตรฐานการประเมินโครงการ A Development of Programs Evaluation Standards

สุพจน์ ดวงเนตร¹
รัตนะ บัวสนธิ²
อรุณี อ่อนสวัสดิ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและสังเคราะห์มาตรฐานการประเมินโครงการ 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการประเมินโครงการ 3) ทดลองใช้มาตรฐานการประเมินโครงการ 4) ประเมินผลการใช้มาตรฐานการประเมินโครงการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานการประเมินโครงการ ที่องค์กรในประเทศและต่างประเทศพัฒนาขึ้น และมีความเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย ร่วมกับการสนทนากลุ่ม ประเมินความเหมาะสมของมาตรฐานด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) และหาความตรงเชิงโครงสร้างของมาตรฐาน ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจากผู้มีประสบการณ์ในการประเมินโครงการทางการศึกษา นำรูปแบบการประเมินอภิमानภายนอกมาประยุกต์ใช้ในการประเมินงานประเมินโครงการศิลปหัตถกรรมนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2555 และประเมินผลการใช้มาตรฐาน การประเมินโครงการเกี่ยวกับความเป็นไปได้ ความถูกต้องครอบคลุม และเป็นประโยชน์ของมาตรฐานการประเมินโครงการ ผลการวิจัยพบว่า

1. มาตรฐานการประเมินโครงการที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 35 ตัวบ่งชี้ เรียงลำดับความสำคัญของมาตรฐาน คือ ด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) 9 ตัวบ่งชี้ ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standard) 6 ตัวบ่งชี้ ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) 3 ตัวบ่งชี้ ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) 12 ตัวบ่งชี้ และด้านผู้ประเมิน (Evaluators Standard) 5 ตัวบ่งชี้

2. มาตรฐานการประเมินโครงการทุกมาตรฐานมีคุณภาพ โดยมีค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา (CVR) ระหว่าง 0.80–1.00 และค่าเฉลี่ยความเหมาะสม ($\bar{X}$) ระหว่าง 3.90–5.00 มีความตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยโมเดลมาตรฐานการประเมิน

¹ คุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร